

بررسی کمی وضعیت تولید اطلاعات علمی توسط اعضای هیئت علمی دانشگاه شاهد در نمایه‌های غیر استنادی^۱

گلنسا گلینی مقدم (نویسنده مسئول)

استادیار و عضو هیئت علمی گروه علوم کتابداری و اطلاع‌رسانی دانشگاه شاهد: g_galini@ut.shd.ir

مصطفی مبلغی

استادیار و عضو هیئت علمی گروه مدیریت صنعتی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد کرج

تاریخ دریافت: ۸۹/۱۲/۱ تاریخ پذیرش: ۹۰/۲/۲۰

چکیده

هدف: هدف این پژوهش، بررسی کمی وضعیت تولیدات علمی توسط اعضای هیئت علمی دانشگاه شاهد در پایگاه‌های تخصصی غیر استنادی از سال ۲۰۰۰ تا پایان سال ۲۰۰۸ میلادی است.

روش: این پژوهش با استفاده از روش کتابخانه‌ای انجام شد و از نوع کاربردی است. پایگاه‌های اطلاعاتی غیر استنادی منبع اصلی اطلاعات تحقیق بودند و بخش اعظم اطلاعات نیز از طریق جستجو به دست آمده است. پایگاه‌های مورد تحقیق عبارتند از: ACS, AIP, CAB, Compendex, Computer Source, Econlit, LISA, Medline, Sport Discus.

یافته‌ها: نتایج نشان داد که روند تولید اطلاعات علمی دانشگاه شاهد در نمایه‌های غیر استنادی بین‌المللی در سال‌های اخیر، رشد قابل ملاحظه‌ای داشته و از ۳ تولید علمی در سال ۲۰۰۰ به ۴۴ مورد در سال ۲۰۰۸ رسیده است. کل تولیدات اعضای هیئت علمی دانشگاه شاهد در پایگاه‌های تخصصی بررسی شده ۱۲۶ مورد و بیشترین آن در پایگاه Medline (۴۲/۰۶ درصد) و کم‌ترین آن در پایگاه تخصصی Sport Discus (۱/۵۹ درصد) بوده است. نتایج نشان می‌دهد که تولیدات علمی در حوزه علوم پزشکی بیشترین (۴۲/۰۶ درصد) مقدار را به خود اختصاص داده است و کم‌ترین تولیدات علمی در حوزه هنر بوده است. ۸۸/۸۹ تولیدات علمی بین‌المللی به زبان انگلیسی و ۱۱/۱۱ درصد به زبان فارسی بوده است.

واژه‌های کلیدی: تولیدات علمی، دانشگاه شاهد، نمایه‌های غیر استنادی

مقدمه

یکی از شاخص‌های توسعه‌یافتگی هر کشور میزان تولیدات علمی و فنی آن در سطح ملی و بین‌المللی است. تولیدات علمی هر کشور عمدتاً توسط مراکز پژوهشی و آموزشی و نیز موسسات علمی و فنی تولید می‌شود. بنابراین دانشگاه‌ها به عنوان یکی از موسسات آموزشی و پژوهشی جایگاه مهمی در روند تولیدات علمی هر کشور خواهند داشت. همچنین دانشگاه‌ها به عنوان مرکز فعالیت‌های علمی و اعضای هیئت علمی به عنوان عامل انتقال علوم به دانشجویان و جامعه بشری محسوب می‌شوند. به عبارتی دیگر دانشگاه‌ها جایگاه مناسبی برای تربیت متخصصین کارآمد جهت حفظ و نگهداری اندیشه‌های گذشته و انتقال آن‌ها به نسل‌های بعدی می‌باشند که تحقق این امر مستلزم برنامه‌ریزی منسجم و دقیق می‌باشد. از سوی دیگر، پدیده آموزش نیز که زیربنای توسعه علم محسوب می‌شود، تنها از طریق تحقیق و پژوهش می‌تواند به توسعه مطلوب و متناسب با نیازهای جامعه دست یابد. اعضای هیأت علمی حوزه‌های مختلف هر کشور، هر چه بیشتر بتوانند خدمات خود را با کیفیت بهتری ارائه دهند، توسعه و پیشرفت آن کشور شتاب بیشتری خواهد گرفت (مزینانی، ۱۳۸۰).

با در نظر گرفتن این امر که اعضای هیئت علمی از ارکان اصلی پژوهش و تولید اطلاعات علمی در مراکز دانشگاهی محسوب می‌شوند و با توجه به اینکه دانشگاه شاهد از قدمت چندین ساله برخوردار است و سالانه صدها نفر در مقاطع مختلف کارشناسی، کارشناسی ارشد و دکتری در رشته‌های مختلف دانشکده‌های متعدد این دانشگاه تحصیل می‌کنند، انتظار می‌رود که اعضای هیئت علمی این دانشگاه نقش مهمی در روند پژوهش و به جریان انداختن چرخه تولید اطلاعات علمی کشور داشته باشند. نظر به اینکه اعضای هیئت دانشگاه‌ها از مهم‌ترین تولیدکنندگان اطلاعات در مراکز دانشگاهی هستند مسئله اساسی مورد

نظر در این تحقیق آن است که بدانیم وضعیت تولید اطلاعات علمی دانشگاه شاهد به چه صورت می‌باشد؟

در حال حاضر، این دانشگاه با داشتن ۲۸۲ عضو هیئت علمی و ۷ دانشکده در محل طرح جامع و سطح شهر تهران از قطب‌های علمی مهم کشور محسوب می‌شود. با توجه به اینکه درباره ارزیابی موقعیت علمی این دانشگاه و روند فعالیت‌های علمی و پژوهشی آن تاکنون تحقیق جامعی صورت نگرفته است تلاش شده است که در این پژوهش، سیمای فعالیت‌های علمی این دانشگاه در طول دو دهه گذشته با استفاده از شاخص‌های علم سنجی به تصویر کشیده شود.

پیشینه پژوهش در خارج از ایران

در خارج از ایران تحقیقات زیادی در این به اره انجام شده که به برخی از آنها اشاره می‌شود. «توتتا و ایلهان»^۲ (۲۰۰۲)، طی بررسی به مشارکت پژوهشگران ترک و دانشگاه حاجت تپه پرداخته‌اند. آنان اعلام کرده‌اند که دانشمندان ترکیه در سال ۱۹۹۹ بیش از ۶۰۰۰۰ عنوان که در SCI نمایه شده است، چاپ کرده‌اند. با این مقدار تولید، ترکیه در مقام بیست و پنجم تولید کنندگان اطلاعات علمی در جهان قرار گرفته است. افزایش تعداد انتشارات علوم پزشکی بسیار بیشتر از مهندسی و دیگر علوم غیر پزشکی است که می‌توان آن را از دلایل مهم افزایش رتبه ترکیه دانست. به ویژه دانشگاه هاسیتپ تقریباً ۱۴ درصد کل انتشارات ترکیه را به خود اختصاص داده است. در این گزارش آمده است که جمعاً ۱۴۳۴ عنوان بین سال‌های ۱۹۸۸ تا ۱۹۷۷ به وسیله دانشمندان دانشکده پزشکی دانشگاه هاسیتپ به چاپ رسید که در MEDLINE یعنی شناخته‌شده‌ترین بانک اطلاعاتی پزشکی نمایه شده است.

«لی»^۳ (۲۰۰۳)، در مطالعه‌ای به روش علم سنجی به بررسی تولیدات علمی انستیتو مولکولی و بیولوژی سلولی سنگاپور پرداخته است. یافته‌ها نشان می‌دهد که در این ده سال پژوهشگران این موسسه ۳۹۵ مقاله، ۳۳ فصل کتاب، ۲۴ مقاله در کنفرانس و ۴ تک‌نگاشته، ۴۶ فارغ‌التحصیل دکترا تخصصی، ۱۴ فارغ

التحصیلان کارشناسی ارشد و ۱۰ اختراع داشته است. از نظر ارزش جهانی مقالات، ۹۵/۶ درصد این موسسه در ISI نمایه شده است. به هر یک از عناوین بین ۲۵ تا ۳۵ استناد شده است؛ و به ۱۱/۶ درصد آن‌ها استناد نشده است. به ۴ عنوان مقالات بیش از ۲۰۰ بار استناد شده است و به ۱۸ عنوان آن‌ها بین ۱۰۰ تا ۲۰۰ بار استناد شده است.

«کینگ^۴» (۲۰۰۴) تولیدات علمی ۳۱ کشور دنیا را از طریق بررسی مقالات چاپ شده آن‌ها و میزان استناد این مقالات در نمایه استنادی علوم بررسی نمود. نتایج پژوهش وی نشان می‌دهد که آمریکا اولین تولید کننده اطلاعات علمی است و انگلیس، آلمان، ژاپن و فرانسه به ترتیب پس از آن در مقام‌های دوم تا پنجم قرار گرفته‌اند. ایران نیز در این میان در مقام سی‌ام واقع شده است. ۸۴.۵ درصد از مقالاتی که بین سال‌های ۱۹۹۳-۲۰۰۰ بیشترین ارجاع به آن‌ها شده است، توسط هشت کشور اول یعنی آمریکا، انگلیس، آلمان، ژاپن و فرانسه، کانادا، ایتالیا و سوئیس تولید شده است. نه کشور بعدی ۱۳ درصد این مقالات را تولید کرده‌اند و دیگر کشورهای باقیمانده که ایران هم یکی از آنها به شمار می‌رود، تولید کننده ۲.۵ درصد کل مقالات بوده‌اند. در نهایت می‌توان گفت که ۹۷.۵ درصد از مقالاتی که بیشترین ارجاع به آن‌ها شده است، توسط ۳۱ کشور از بین ۱۹۳ کشور جهان تولید شده است. شایان ذکر است از میان کشورهای اسلامی، تنها ایران و ازبکستان کشورهای آفریقایی، آفریقای جنوبی در بین این ۳۱ کشور قرار دارند.

اینگورسن و جاکوبز^۵ در سال ۲۰۰۴، یک بررسی کتابشناختی از انتشارات و الگوهای استنادی و تأثیر پژوهش‌های آفریقای جنوبی در دوره سال‌های ۲۰۰۰-۱۹۸۱ در زمینه‌های تحقیقاتی منتخب شامل: علوم حیوانی و گیاهی، شیمی، بیوشیمی، میکروبیولوژی و بیولوژی مولکولی صورت دادند که در برگیرنده ژنتیک، فیزیک و علوم فضایی است. داده‌هایی که از نمایه استنادی علوم از پایگاه «آی. اس. آی» به دست آمد، به جز در زمینه‌های میکروبیولوژی، بیولوژی

مولکولی و فیزیک، کاهش انتشارات آفریقای جنوبی در سال‌های ۱۹۹۰-۱۹۸۶ را نشان می‌داد. لیکن در سال‌های ۱۹۹۴ تا ۱۹۹۸ در علوم حیوانی و گیاهی، میکروبیولوژی و بیولوژی، تولیدات علمی رو به گسترش بوده است. در طول دهه ۱۹۹۰ در حیطه شیمی و بیوشیمی کاهشی در تولیدات علمی مشاهده شد. به طور کلی، عمده‌ترین دلیل این نوسان‌ها در تولیدات علمی، به دلیل مشکلات اقتصادی و کاهش بودجه دولتی بوده که نقش چشمگیری بر تولید اطلاعات علمی آن کشور داشته است.

در سال ۲۰۰۴، سه ویژگی برون‌داد مقاله‌های علمی روسیه از طریق نمایه استنادی علوم، برای دوره زمانی ۲۰۰۰-۱۹۸۰ توسط «ویلسون» و «مارکوسوا» بررسی گردید. تغییرات و گسترش‌های سیاسی و اقتصادی در اتحاد جماهیر شوروی و بعد روسیه، از مسائل تأثیرگذار بر جریان تولید اطلاعات علمی در این کشور بوده است. روسیه، از سال ۱۹۸۰ تا ۱۹۹۰ در برون‌داد علمی رشد سالانه داشته است؛ اما از سال ۱۹۹۱ پس از استقلال برخی جمهوری‌های شوروی، این کشور دچار کاهش ۲۰ تا ۲۴ درصدی در تولیدات علمی شد و از ۱۹۹۴ دوباره سیر صعودی تولیدات علمی خود را از سرگرفت. برون‌داد کاهش یافته در دهه ۱۹۹۰ عمدتاً ناشی از کاهش بودجه اختصاص یافته دولت برای تولید علم بود. سهم مقاله‌های روسی تولید شده، از ۶٪ دهه ۱۹۸۰ به ۳۱٪ در سال ۲۰۰۰ افزایش یافت. همچنین، همکاران نویسندگان روسی پس از سال ۱۹۹۰ از اروپای شرقی به اروپای غربی و امریکای شمالی تغییر یافت. این تغییرات به دلیل پایان جنگ سرد و نیاز به ارتباط با سایر ملت‌ها صورت گرفته است و علاوه، افزایش در تولید اطلاعات علمی، به دلیل سرمایه‌گذاری‌های گسترده‌ای است که دولت روسیه در زمینه تولیدات علمی و تشویق محققان صورت داده است.

عصاره و ویلسون (۱۳۸۴) به بررسی میزان مشارکت علمی ایرانیان در سه دوره پنج ساله ۱۹۸۵-۱۹۸۹، ۱۹۹۰-۱۹۹۴، ۱۹۹۵-۱۹۹۹ در نمایه استنادی علوم پرداختند. نتایج این پژوهش نشان داد انتشارات علمی ایران در پنج ساله دوم

نسبت به پنج ساله اول دو برابر و در پنج ساله سوم نسبت به پنج ساله دوم، ۲/۸ برابر بوده است. آن‌ها در مقاله خود علت افزایش علمی انتشارات ایران را به این عوامل نسبت داده‌اند: عوامل درونی مثل خاتمه جنگ عراق علیه ایران، موقعیت اقتصادی بهتر، تغییرات اخیر در سیاستگذاری دولت مثل افزایش بودجه برای پژوهش، تغییرات اساسی در فضای سیاسی مثل افزایش مجله‌های علمی، و بازگشت تعداد زیادی از دانشجویان بورسیه خارج پس از پایان تحصیلات به کشور. عوامل بیرونی نیز در برگیرنده پذیرش برخی از مجله‌های علمی ایران توسط نمایه استنادی علوم، افزایش دسترسی به پایگاه‌های بین‌المللی از طریق اینترنت و امکان ارتباط‌های بهتر الکترونیکی برای ایجاد مشارکت‌های بین‌المللی است.

به طور کلی، مرور پیشینه‌ها از افزایش تولیدات علمی در حوزه‌های مختلف علم‌سنجی حکایت دارد و نویسندگان آثار مورد بررسی، مسائل و مشکلات اقتصادی و سیاسی را دلیل کاهش‌های مقطعی در روند رشد تولیدات علمی دانسته‌اند.

پیشینه پژوهش در ایران

در زمینه بررسی تولیدات علمی در ایران، تحقیقات نسبتاً زیادی انجام شده است. می‌توان گفت که بررسی تولید علمی در ایران، از اوایل دهه هفتاد مورد توجه پژوهشگران حوزه کتابداری و اطلاع‌رسانی قرار گرفته است. این تحقیقات بیشتر به بررسی تولید علمی اعضای هیات علمی دانشگاه‌ها و مراکز پژوهشی کشور پرداخته‌اند. در این قسمت به بررسی چندین نمونه از تحقیقات انجام شده پرداخته می‌شود.

پژوهشی با عنوان «مطالعه وضعیّت کمی تولید اطلاعات اعضای هیات علمی دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی و درمانی تبریز (۱۳۶۷-۱۳۷۴)» به همّت بیگلو (۱۳۷۵)، انجام یافته است. نتایج این بررسی نشان می‌دهد که از

۲۱۶۶ عنوان کل منابع اطلاعاتی (کتاب، مقاله، تحقیق) تولید شده توسط اعضای هیأت علمی این دانشگاه ۷ درصد در قالب کتاب، ۳۷ درصد در قالب تحقیق و ۵۶ درصد در قالب مقاله ارائه شده است. بیشتر تحقیقات در طول سال‌های مورد پژوهش به صورت انفرادی (۶۹/۳) درصد انجام گرفته است. از لحاظ نوع انتشار، مقاله‌ها و تحقیق‌ها، بیشترین درصد آن‌ها در مجموعه مقاله‌های گردهمایی‌ها و مجله‌های داخلی (۹۳/۳ درصد) و فقط ۶/۷ درصد آن‌ها در مجله‌های خارجی منتشر شده است. از نتایج دیگر این بررسی این است که تولید اطلاعات علمی در طول سال‌های مورد پژوهش از رشد چشمگیر و منظمی برخوردار بوده است.

تحقیق دیگری توسط علی اصغر رضوی با عنوان «بررسی وضعیت تولید اطلاعات علمی اعضای هیأت علمی دانشکده علوم انسانی دانشگاه تربیت مدرس طی سال‌های ۱۳۷۲-۱۳۷۷» انجام یافته است. نتایج پژوهش نشان می‌دهد که از ۴۳۲ عنوان کل منابع اطلاعاتی تولید شده توسط اعضای هیأت علمی در مقطع دکتری ۱۷/۳۸ درصد در قالب کتاب، ۴۸/۶۷ درصد در قالب مقاله داخلی، ۶/۱۵ درصد در قالب مقاله خارجی، ۲۰/۸۵ درصد کنفرانس داخلی، ۹ درصد کنفرانس خارجی و در مقطع کارشناسی ارشد، ۱۰/۴۱ درصد در قالب کتاب، ۴۵/۸۳ درصد در قالب مقاله داخلی، ۲۰/۸۱ درصد در قالب مقاله خارجی، ۳۳/۳۴ درصد کنفرانس داخلی، ۳۳/۳۴ درصد کنفرانس خارجی می‌باشد. بیشترین منابع اطلاعاتی تولید شده در سال‌های ۱۳۷۶ و ۱۳۷۷ با ۲۶/۳۸ درصد و کم‌ترین آن در سال ۱۳۷۲ با ۸/۸ درصد می‌باشد و نتایج نشان داده که تولید اطلاعات علمی در طول سال‌های مورد پژوهش از رشد چشمگیری برخوردار است.

صراف زاده (۱۳۷۷)، به بررسی سهم ایران در تحقیقات کشاورزی جهان، سنجش کتابشناختی بانک‌های اطلاعاتی Cab, Agris, Agricola از ابتدا تا سال ۱۹۹۷ پرداخته است. روش این پژوهش سنجش کتابشناختی سه بانک اطلاعاتی معتبر بین‌المللی در حوزه کشاورزی است. یافته‌های این پژوهش نشان داده

است که سهم ایران در هر کدام از بانک‌های اطلاعاتی مورد بررسی، کمتر از یک درصد است و کم‌ترین حضور ایران در این بانک‌ها، سال‌های بعد از انقلاب اسلامی ایران و وقوع جنگ ایران و عراق است. بیش از ۸۰ درصد مدارک نمایه شده ایرانی در قالب مقاله‌های مجله‌ها ارائه شده است. بیش از نیمی از مدارک نمایه شده محققان ایرانی در داخل کشور منتشر شده است.

مهرداد و زاهدانی (۱۳۸۰) در مقاله پژوهشی خود به تولیدات علمی هیأت علمی دانشگاه شیراز در فاصله سال‌های ۱۳۶۹ - ۱۳۷۸ پرداخته‌اند. پژوهش مذکور با استفاده از روش علم‌سنجی انجام پذیرفته است و هدف آن شناسایی کم‌ترین و بیشترین تولید اطلاعات علمی بر حسب دانشکده‌ها، سال‌های پژوهش، شناسایی زبان و میزان انتشارات در مجله‌های داخلی و خارجی و تعیین میزان آثار تألیفی و ترجمه‌ای بوده است. یافته‌های این پژوهش به شرح زیر بوده است:

۱- بیشترین تولید اطلاعات علمی نسبت به تعداد اعضای هیأت علمی در دانشکده کشاورزی با ۱۸/۵۶ درصد می‌باشد. کم‌ترین تولید اطلاعات علمی در دانشکده حقوق با ۲/۲۲ درصد صورت گرفته است.

۲- اعضای هیأت علمی دانشگاه شیراز در فاصله سال‌های مورد پژوهش انتشارات خود را به زبان فارسی (۶۷ درصد) بیشتر از زبان لاتین (۳۳ درصد) منتشر کرده‌اند.

۳- میزان مقاله‌های چاپ شده در مجلات داخلی که حدود ۵۷/۹۹ درصد است، بیشتر از چاپ مقاله در مجله‌ها خارجی می‌باشد که سهمی معادل ۴۲ درصد را به خود اختصاص داده است.

۴- کم‌ترین تولید اطلاعات علمی در سال‌های پژوهش (۱۳۶۹-۱۳۷۸) در سال ۱۳۶۹ با ۵/۴۴ درصد و بیشترین تولید اطلاعات علمی در سال ۱۳۷۵ با ۱۴/۸۷ درصد پذیرفته است و از این سال به بعد روند نسبتاً یکنواختی را طی

کرده است. مقایسه سال‌های ۱۳۶۹ و ۱۳۷۵ نشان می‌دهد که تولید اطلاعات علمی در این سال رشد چشمگیری معادل تقریباً سه برابر داشته است.

۵- میزان آثار تألیفی و ترجمه شده اعم از کتاب و مقاله حاکی از آن است که سهم تألیف از ترجمه بیشتر بوده است (تألیف ۹۲/۵۱ درصد و ترجمه ۷/۴۹ درصد)

۶- سهم مقاله با ۹۳ درصد نسبت به کتاب که خود رقمی برابر با ۷ درصد را به خود اختصاص داده بیشتر است.

در تحقیق دیگری که توسط سامانیان (۱۳۸۲) بر روی تولیدات اعضای هیئت علمی دانشگاه آزاد انجام شد مشخص شد که بیشترین تولید علمی از نظر موضوعی مربوط به گروه آموزشی علوم انسانی بود. کم‌ترین تولید اطلاعات علمی از نظر موضوعی مربوط به گروه آموزشی هنر بوده که دلیل اصلی آن به عدم وجود گروه آموزشی هنر در همه واحدهای دانشگاهی و کمبود اعضای هیئت علمی در این گروه آموزشی نسبت داده شده بود. نوع و میزان اطلاعات علمی تولید شده بیشتر در قالب مقاله بوده و سپس کتاب و طرح‌های پژوهشی قرار داشته‌اند. همچنین این تحقیق نشان داد که منطقه هشت که دربرگیرنده واحدهای دانشگاهی مستقر در شهر تهران و شهرهای مجاور آن است به علت برخوردار بودن از کادر آموزشی مجرب و امکانات پژوهشی و تحقیقاتی مناسب، از وضعیت و کیفیت بهتری نسبت به دیگر مناطق از لحاظ تولید اطلاعات علمی برخوردار بوده است. یافته‌های تحقیق همچنین نشان داد که واحدهای مستقر در مراکز استان‌ها وضعیت مناسب‌تری نسبت به واحدهای دورتر و کوچک‌تر از لحاظ تولید علمی داشته‌اند.

زویا آبام در پایان نامه خود به بررسی کمی وضعیت تولید اطلاعات علمی توسط اعضای هیات علمی دانشگاه شهید چمران طی سال‌های ۱۳۵۸-۱۳۷۸ پرداخت. حاصل تحقیق او نشان داد که در فاصله سال‌های ۱۳۶۲ الی ۱۳۷۸ مجموعاً سه هزار و ۵۴۳ مدرک علمی تولید شده است که شامل دو هزار و ۱۶۰

مقاله، ۲۳۴ (۶/۷۸ درصد) کتاب، ۲۸۶ (۸/۲۸ درصد) طرح پژوهشی و ۷۷۳ (۲۲/۳۹ درصد) پایان نامه است. از مجموع دو هزار و ۳۸۴ مقاله و کتاب تولید شده، ۲۷۴ (۱۰/۳۶ درصد) به صورت ترجمه و دو هزار و ۷۷۷ (۸۹/۶۴ درصد) به صورت تالیف بوده است. از مجموع دو هزار و ۱۶۰ مقاله ارائه شده در طول سال‌های مورد مطالعه، هزار و ۵۷ (۴۹/۷۷ درصد) مقاله در نشریات داخلی و خارجی و هزار و ۸۵ (۵۰/۲۲ درصد) مقاله در گردهمایی‌های داخلی و خارج ارائه شده است. به طور کلی هزار ۶۳۲ (۷۵/۵۶ درصد) مقاله در نشریات و گردهمایی‌های داخلی و ۵۲۸ (۲۴/۴۴ درصد) در نشریات و گردهمایی‌های خارجی ارائه شده است. ۳۳/۶۵ درصد از مدارک علمی به صورت گروهی و ۶۶/۲۵ درصد به صورت انفرادی تهیه شده است.

گنجی و آزاد (۱۳۸۴) در تحقیقی به مطالعه وضعیت تولید اطلاعات علمی اعضای هیئت علمی دانشگاه فردوسی مشهد پرداختند. نتایج تحقیق نشان داد که از لحاظ نوع انتشار، تالیف کتاب ۳/۰۱ درصد، ترجمه کتاب ۵/۶۳ درصد، چاپ مقاله در نشریات داخلی ۲۷/۶۴ درصد، چاپ مقاله در نشریات خارجی ۹/۵۹ درصد، ترجمه مقاله ۵/۱۴ درصد، سخنرانی ۲۴/۰۳ درصد، طرح تحقیقاتی ۱۱/۱۵ درصد، ویرایش و تصحیح ۱۳/۷۹ درصد از کل تولیدات علمی را تشکیل داده است. بیشترین منابع اطلاعاتی تولید شده به دانشکده کشاورزی (۲۰/۵ درصد) و کمترین نیز به دانشکده هنر نیشابور (۰/۴ درصد) تعلق دارد. از نتایج دیگر پژوهش این است که از مجموع ۱۱۳۸۴ مقاله (داخلی و خارجی) ۷۹۴۴ مورد (۶۹/۷۸ درصد) به مقالات داخلی و ۳۴۴۰ مورد (۳۰/۲۲ درصد) به مقالات خارجی اختصاص دارد.

در یک تحقیق گسترده که زیر نظر هیئت نظارت و ارزیابی فرهنگی و علمی وزارت علوم توسط مهرداد و دیانی انجام شد ۴۵ دانشگاه جامع و دانشگاه در حال توسعه از لحاظ شاخص‌های مختلف علم و فناوری مورد بررسی و پژوهش قرار گرفتند و حاصل کار به صورت کتابی تحت نام «ارزیا بی علم و فناوری در

جمهوری اسلامی ایران: اولین ارزیابی خرد دانشگاه‌ها، مراکز تحقیقاتی و موسسات پژوهشی دولتی، (۱۳۸۱) منتشر شد. دانشگاه شاهد از جمله معدود دانشگاه‌هایی بود که در این پژوهش شرکت نکرد، بنابراین هیچگونه اطلاعاتی از وضعیت تولیدات علمی این دانشگاه در این تحقیق منعکس نشد (مهرداد و دیانی، ۱۳۸۴).

تحقیقی که توسط فروغی و خرازی بر روی تولید اطلاعات علمی اعضای هیأت علمی دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه انجام شد نشان داد که کل مقالات خارجی توسط نزدیک به ۱۵ درصد اعضا تولید شده و اکثریت، عملاً هیچ گونه تولیدی در این زمینه نداشته‌اند. همچنین مقالات فارسی تقریباً ۵ برابر مقالات خارجی بود. این میزان تولید مقالات خارجی و فارسی نشان از آن دارد که تعدادی از اعضای هیأت علمی اصولاً در طول خدمت خود، هیچ گونه فعالیت پژوهشی که منجر به تولید مقاله شده باشد، نداشته‌اند.

در تحقیقی که توسط قمصری و جهان نما (۱۳۸۶) با هدف بررسی وضعیت کمی تولیدات علمی پژوهشگران پژوهشکده مهندسی جهاد کشاورزی انجام شده است، انواع تولیدات علمی ارائه شده در سال‌های ۱۳۷۰-۱۳۸۴ مطالعه شده است. نتایج نشان می‌دهد بیشتر تولیدات علمی (۸۶/۳٪) در کنفرانس‌های ملی و بین‌المللی ارائه شده که از آن میان، ۷۰٪ مقالات به نشریات و کنفرانس‌های داخلی اختصاص دارد. ۹۷/۷٪ تولیدات به صورت تألیف و ۵۸/۱٪ مقالات با همکاری دو یا سه نویسنده نوشته شده است. بیشترین تولیدات در سال ۱۳۸۲ و کم‌ترین تولیدات در سال‌های ۱۳۷۱ و ۱۳۷۲ منتشر شده‌اند. آزمون همبستگی «پیرسون» ارتباطی بین مدرک تحصیلی و تعداد تولیدات پژوهشگران نشان نمی‌دهد. مهم‌ترین مشکلات پژوهشگران در انتشار آثار علمی، وجود موانع مختلف برای شرکت در گردهمایی‌های داخلی و خارجی، طولانی بودن مراحل تصویب آثار و کمبود وقت، عنوان شده است.

به طور کلی نمایه‌های غیراستنادی در سطح جهانی کمتر از نمایه‌های استنادی مانند ISI مورد توجه محققان بوده‌اند و کمتر هم مورد تحقیق قرار گرفته‌اند. بررسی متون و منابع مختلف در داخل کشور نشان می‌دهد که بیشتر تحقیقات علم سنجی بر روی نمایه‌های استنادی مانند ISI در رشته‌ها و دانشگاه‌های مختلف انجام گرفته و جای تحقیق در زمینه نمایه‌های غیراستنادی خالی است. در حالیکه فقدان تحقیقات دلیل بر بی اهمیت بودن نمایه‌های غیر استنادی نیست. در مورد دانشگاه شاهد نیز تا کنون هیچ تحقیقی در این زمینه گزارش نشده است.

سوال‌های پژوهش

سوالات پژوهش به شرح زیر است:

- وضعیت تولید اطلاعات علمی توسط دانشگاه شاهد در نمایه‌های تخصصی غیر استنادی چگونه است؟
- توزیع اطلاعات علمی منتشر شده در موضوعات مختلف چگونه است؟
- روند رشد تولید اطلاعات علمی از ابتدای تاسیس دانشگاه شاهد تا پایان سال ۲۰۰۸ میلادی چگونه بوده است؟
- ویژگی‌های زبانی تولیدات علمی نمایه‌سازی اعضای هیئت علمی دانشگاه شاهد در نمایه‌های تخصصی غیر استنادی چگونه است؟

روش پژوهش

این پژوهش با استفاده از روش کتابخانه‌ای و در موارد لازم با روش پیمایشی انجام شده است. کاربرد پژوهش پیمایشی در مطالعاتی است که در پی توصیف کلی یک یا چند جنبه از امور هستند و به کشف نوعی رابطه همخوانی (و نه الزاماً همبستگی) بین دو یا چند متغیر توجه دارند. در این پژوهش، ابتدا به توصیف کلی اطلاعات بدست آمده پرداخته و سپس با توجه به سوالات پژوهش به تحلیل یافته‌ها مبادرت شده است. جامعه آماری پژوهش را اعضای هیئت

علمی دانشگاه شاهد و پژوهشگرانی تشکیل می‌دهند که تاکنون در یکی از پایگاه‌های استنادی تعیین شده دارای تولید علمی نمایه سازی شده‌اند. این اعضا شامل اعضای هیئت علمی رسمی و پیمانی دانشگاه شاهد در کل هفت دانشکده دانشگاه شاهد است و هیچ گونه نمونه‌گیری صورت نگرفته است. پایگاه‌های اطلاعاتی غیراستنادی منبع اصلی اطلاعات تحقیق بودند و بخش اعظم اطلاعات نیز از طریق جستجو به دست آمده است. در هر حوزه موضوعی از نمایه‌ها و پایگاه‌های غیراستنادی معروف و معتبر جهانی استفاده شده است. معیار معتبر بودن پایگاه‌ها از طریق بررسی تحقیقات گذشته تعیین شده است. پایگاه‌های مورد تحقیق عبارتند از: ACS, AIP, CAB, Compendex, Computer Source, Econlit, LISA, Medline, Sport Discus در این پژوهش تولیدات علمی دانشگاه شاهد در شش حوزه علوم پایه، فنی و مهندسی، کشاورزی، علوم انسانی، علوم پزشکی و هنر بررسی شده است.

یافته‌ها

جامعه آماری پژوهش در جدول ۱ نشان داده شده است.

جدول ۱. توزیع فراوانی جنسیت اعضای هیئت علمی دانشگاه شاهد به تفکیک دانشکده

ردیف	دانشکده	زن	درصد	مرد	درصد	تعداد کل	درصد کل
۱	پزشکی	۲۵	۳۰/۸۶	۵۶	۶۹/۱۴	۸۱	۲۸/۷۲
۲	علوم انسانی	۱۰	۱۸/۵۲	۴۴	۸۱/۴۸	۵۴	۱۹/۱۵
۳	دندانپزشکی	۱۰	۲۷/۷۸	۲۶	۷۲/۲۲	۳۶	۱۲/۷۷
۴	فنی و مهندسی	۱	۲/۸	۳۵	۹۷/۲	۳۶	۱۲/۷۷
۵	علوم پایه	۳	۱۰/۷	۲۵	۸۹/۳	۲۸	۹/۹۳
۶	کشاورزی	-	۰	۱۷	۱۰۰	۱۷	۶/۰۳
۷	هنر	-	۰	۱۶	۱۰۰	۱۶	۵/۶۷
۸	پرستاری و امایی	۱۲	۸۵/۷	۲	۱۴/۳	۱۴	۴/۹۶
۹	جمع کل	۶۱	۲۱/۶۳	۲۲۱	۷۸/۳۷	۲۸۲	۱۰۰

جدول ۱ نشان می‌دهد که ۸۷/۳۷ درصد از اعضای هیئت علمی دانشگاه شاهد را مردان و تنها ۲۱/۶۳ درصد را زنان تشکیل می‌دهند. این آمار نشان می‌دهد که جمعیت مردان عضو هیئت علمی برتری قابل ملاحظه‌ای بر جمعیت زنان دارد. جدول ۱ همچنین نشان می‌دهد که بیشترین تعداد اعضای هیئت علمی زن به دانشکده پزشکی اختصاص دارد که ۳۰/۸۶ درصد کل اعضای هیئت علمی را در دانشکده پزشکی تشکیل می‌دهد. در دانشکده فنی فقط یک زن و در دانشکده‌های کشاورزی و هنر هیچ زنی به عنوان عضو هیئت علمی مشغول فعالیت نیست.

جستجو در پایگاه‌های اطلاعاتی نشان می‌دهد که تولید اطلاعات علمی توسط اعضای هیئت علمی دانست. دانشگاه شاهد در نمایه‌های تخصصی غیراستنادی از ابتدای تاسیس دانشگاه در سال ۱۳۶۹ معادل ۱۹۹۱ میلادی تا پایان سال ۲۰۰۸ میلادی به شرح ذیل است. میزان کل تولیدات هیئت علمی دانشگاه شاهد در جدول ۲ نشان داده شده است.

جدول ۲- میزان تولیدات اعضای هیئت علمی دانشگاه شاهد در نمایه‌های تخصصی غیراستنادی به تفکیک سال‌های پژوهش

ردیف	نام پایگاه	۲۰۰۰	۲۰۰۱	۲۰۰۲	۲۰۰۳	۲۰۰۴	۲۰۰۵	۲۰۰۶	۲۰۰۷	۲۰۰۸	جمع	درصد
۱	Medline	۳	۱	۴	۴	۶	۴	۹	۹	۱۳	۵۳	۴۲/۰۶
۲	CAB	-	۱	۶	۳	۲	۱	۶	۴	۸	۳۱	۲۴/۶۰
۳	Compend ex	-	-	-	۱	-	۱	-	۲	۱۰	۱۴	۱۱/۱۱
۴	LISA	-	-	-	-	-	-	۳	۳	۴	۱۰	۷/۹۴
۵	AIP	-	-	-	-	-	-	۱	-	۵	۶	۴/۷۶
۶	Econlit	-	-	۱	-	-	۲	-	-	۱	۴	۳/۱۷
۷	Computer Source	-	-	-	-	-	-	۱	-	۲	۳	۲/۳۸
۸	ACS	-	-	-	۱	-	-	-	۱	۱	۳	۲/۳۸
۹	Sport Discus	-	-	-	-	۱	-	-	۱	-	۲	۱/۵۹
	جمع کل	۳	۲	۱۱	۹	۹	۸	۲۰	۲۰	۴۴	۱۲۶	۱۰۰

کل تولیدات اعضای هیئت علمی دانشگاه شاهد در پایگاه‌های تخصصی بررسی شده ۱۲۶ مورد و بیشترین آن در پایگاه Medline (۴۲/۰۶) درصد و کم‌ترین آن در پایگاه تخصصی Sport Discus (۱/۵۹) درصد بوده است. پس از پایگاه CAB در حوزه علوم کشاورزی، پایگاه Compendex در حوزه فنی و مهندسی با ۱۱/۱۱ درصد بیشترین تولیدات را دارد و پس از آن پایگاه LISA با ۷/۹۴ درصد و سپس پایگاه AIP با ۴/۷۶ درصد قرار می‌گیرند. میزان تولیدات در پایگاه علوم انسانی Econlit برابر ۳/۱۷ درصد در دو پایگاه Computer Source و ACS مشترکاً ۲/۳۸ در آخرین پایگاه یعنی Sport Discus فقط ۱/۵۹ تولید علمی وجود داشت. به طور کلی از این تحقیق می‌توان نتیجه گرفت که وضعیت تولیدات علمی دانشگاه شاهد در میان پایگاه‌های تخصصی غیراستنادی چندان مطلوب نیست. جستجوها نشان می‌دهد در بسیاری از پایگاه‌ها هیچگونه تولیدی با نام دانشگاه شاهد وجود ندارد و تولیدات در پایگاه‌های Computer source، ACS و Sport Discus در حد بسیار ناچیزی قرار دارد.

نتایج نشان می‌دهد با وجود آنکه سال شروع پژوهش ابتدای تاسیس دانشگاه شاهد یعنی سال ۱۹۹۱ میلادی در نظر گرفته شده بود اما عملاً تا سال ۲۰۰۰ هیچ تولید علمی با نام دانشگاه شاهد در پایگاه‌های تخصصی غیراستنادی ظاهر نشد. اولین تولید علمی دانشگاه شاهد در سال ۲۰۰۰ ظاهر شد و در بسیاری دیگر از پایگاه‌های تخصصی تا سال‌های ۲۰۰۵ و ۲۰۰۶ هیچ تولید علمی با نام دانشگاه شاهد وجود نداشته است. با این حال نتایج نشان می‌دهد که روند تولید اطلاعات علمی دانشگاه شاهد در نمایه‌های غیر استنادی بین‌المللی در سال‌های اخیر رشد قابل‌ملاحظه‌ای داشته و از ۳ تولید علمی در سال ۲۰۰۰ به ۴۴ مورد در سال ۲۰۰۸ رسیده است. نتایجی مشابه این در بسیاری از دیگر تحقیقات علم‌سنجی به دست آمده است که در قسمت پیشینه پژوهش به آن‌ها اشاره شده است. این یافته‌ها با یافته‌های بیگلو (۱۳۷۵)، رضوی (۱۳۷۸)، مهرداد و زاهدانی (۱۳۸۰)، مطابقت دارد. نکته دیگر اینکه تولید اطلاعات علمی در سطح بین‌المللی در طول

سال‌های ۲۰۰۰ تا ۲۰۰۸ از روند منظمی برخوردار بوده و هیچگونه رشد منفی در تولیدات مشاهده نمی‌شود.

جدول ۳ توزیع موضوعی تولیدات را در شش گروه موضوعی کلی نشان می‌دهد. از یافته‌ها چنین برمی‌آید که تولیدات علمی در حوزه علوم پزشکی بیشترین درصد (۴۲/۰۶) را به خود اختصاص داده است و کم‌ترین تولیدات علمی در حوزه هنر بوده است. پس از حوزه پزشکی، بیشترین تولیدات علمی با ۲۴/۶ درصد به علوم کشاورزی اختصاص دارد. دانشگاه شاهد با داشتن ۹ رشته آموزشی در گروه هنر و ۱۷ نفر عضو هیئت علمی در هیچ یک از پایگاه‌های تخصصی بین‌المللی هنر تاکنون هیچ تولیدی نداشته است.

از آنجائیکه در دانشگاه شاهد برخلاف سایر دانشگاه‌های کشور، رشته‌های علوم پزشکی و غیرعلوم پزشکی از هم تفکیک نشده است لذا به منظور مقایسه، تولیدات علمی دانشگاه شاهد را در دو گروه موضوعی علوم پزشکی و غیرپزشکی قرار دادیم. جدول ۴ و نمودار ۴ تولیدات این دو گروه کلی را نشان می‌دهد. نتایج نشان می‌دهد که ۵۷/۹۴ درصد کل تولیدات در حوزه‌های غیرپزشکی و ۴۲/۶۰ درصد در حوزه‌های پزشکی تولید شده است؛ بنابراین اگر در سطح کل دانشگاه به تولیدات علمی نگاه کنیم حوزه‌های غیرپزشکی دارای تولیدات بیشتری بوده‌اند.

جدول ۳. مجموع تولیدات اعضای هیئت علمی دانشگاه شاهد به تفکیک موضوع کلی

ردیف	حوزه موضوعی	۲۰۰۰	۲۰۰۱	۲۰۰۲	۲۰۰۳	۲۰۰۴	۲۰۰۵	۲۰۰۶	۲۰۰۷	۲۰۰۸	جمع کل تولیدات	درصد فراوانی
۱	علوم پزشکی	۳	۱	۴	۴	۶	۴	۹	۹	۱۳	۵۳	۴۲/۰۶
۲	علوم کشاورزی	-	۱	۶	۳	۲	۱	۶	۴	۸	۳۱	۲۴/۶۰
۳	فنی و مهندسی	-	-	-	۱	-	۱	۱	۲	۱۲	۱۷	۱۳/۵۰
۴	علوم انسانی	-	-	۱	-	۱	۲	۳	۴	۵	۱۶	۱۲/۷۰
۵	علوم پایه	-	-	-	۱	-	-	۱	۱	۶	۹	۷/۱۴
۶	هنر	-	-	-	-	-	-	-	-	-	۰	۰
	جمع کل	۳	۲	۱۱	۹	۹	۸	۲۰	۲۰	۴۴	۱۲۶	۱۰۰

جدول ۴. تولیدات اعضای هیئت علمی دانشگاه شاهد در حوزه‌های علوم پزشکی و غیرپزشکی

حوزه موضوعی	۲۰۰۰	۲۰۰۱	۲۰۰۲	۲۰۰۳	۲۰۰۴	۲۰۰۵	۲۰۰۶	۲۰۰۷	۲۰۰۸	جمع کل	درصد
علوم پزشکی	۳	۱	۴	۴	۶	۴	۹	۹	۱۳	۵۳	۴۲/۶۰
علوم غیرپزشکی	-	۱	۷	۵	۳	۴	۱۱	۱۱	۳۱	۷۳	۵۷/۹۴
جمع کل	۳	۲	۱۱	۹	۹	۸	۲۰	۲۰	۴۴	۱۲۶	۱۰۰

جدول ۵. تولیدات اعضای هیئت علمی دانشگاه شاهد به تفکیک زبان در پایگاه‌های غیراستنادی

ردیف	زبان	۲۰۰۰	۲۰۰۱	۲۰۰۲	۲۰۰۳	۲۰۰۴	۲۰۰۵	۲۰۰۶	۲۰۰۷	۲۰۰۸	جمع کل تولیدات	درصد فراوانی
۱	انگلیسی	۳	۱	۷	۷	۷	۶	۲۰	۲۰	۴۱	۱۱۲	۸۸/۸۹
۲	فارسی	-	۱	۴	۲	۲	۲	-	-	۳	۱۴	۱۱/۱۱
	جمع کل	۳	۲	۱۱	۹	۹	۸	۲۰	۲۰	۴۴	۱۲۶	۱۰۰

جدول ۵ تولیدات علمی نمایه شده در پایگاه‌های تخصصی را به تفکیک زبانی نشان می‌دهد. از یافته‌ها می‌توان نتیجه گرفت که بیشترین تولیدات علمی بین المللی (۸۸/۸۹) درصد به زبان انگلیسی بوده است و پس از آن به زبان فارسی با ۱۱/۱۱ درصد قرار می‌گیرد. نکته جالب توجه در مورد برخی پایگاه‌ها از جمله CAB و Econlit این است که آن‌ها تولیدات علمی به زبان فارسی را نمایه کرده‌اند و این امر باعث افزایش رشد تولیدات علمی دانشگاه شاهد شده است. حالیکه اصل مقالات به زبان فارسی و فقط برای فارسی زبانان قابل استفاده است. به هر حال نمایه شدن در یک پایگاه تخصصی می‌تواند نشان دهنده تلاش پژوهشگران داخل کشور باشد و از سوی دیگر باعث افزایش کمی تعداد تولیدات دانشگاه شاهد و در سطح کلان افزایش تولیدات کشور ایران خواهد شد. این امر نشان می‌دهد که تلاش مجلات علمی پژوهشی و علمی ترویجی داخل کشور برای نمایه شدن در پایگاه‌های تخصصی می‌تواند راهی برای افزایش کمی تولیدات ایران در سطح جهانی باشد اما همه این عوامل از اهمیت زبان انگلیسی به عنوان زبان اصلی در تبادلات علمی نمی‌کاهد. حتی اگر به طور کلی

تعداد تولیدات از یک دانشگاه یا یک کشور زیاد شود دسترسی مفهومی به تولید علمی همچنان اهمیت خود را حفظ خواهد کرد و تاثیرگذاری بر روی سایر محققان در سطح بین‌المللی را باعث نخواهد شد. به جز CAB و Econlit، کلیه تولیدات در سایر پایگاه‌ها به زبان انگلیسی بوده است.

نتیجه‌گیری

نتایج نشان داد که روند تولید اطلاعات علمی دانشگاه شاهد در سطح بین‌المللی به ویژه در پایگاه‌های تخصصی غیر استنادی هر چند مطلوب نیست اما در سال‌های اخیر، رشد قابل‌ملاحظه‌ای داشته و از ۳ تولید علمی در سال ۲۰۰۰ به ۴۴ مورد در سال ۲۰۰۸ رسیده است. هرچند نباید این نکته را از نظر دور داشت که این تعداد تنها بخشی از تولیدات علمی اعضای هیئت علمی دانشگاه شاهد در سطح بین‌المللی در زمان تحقیق است زیرا آن‌ها همزمان با تولیدات علمی در نمایه‌های غیر استنادی بررسی شده، دارای تولیدات علمی دیگری در مجلات بین‌المللی استنادی تحت پوشش آی اس آی و غیره و همچنین مجلات علمی-پژوهشی داخل کشور نیز بوده‌اند که به علت محدودیت‌های تحقیق مورد بررسی قرار نگرفته‌اند. کل تولیدات اعضای هیئت علمی دانشگاه شاهد در پایگاه‌های تخصصی بررسی شده ۱۲۶ مورد و بیشترین آن در پایگاه Medline (۴۲/۰۶) درصد و کم‌ترین آن در پایگاه تخصصی Sport Discus (۱/۵۹) درصد بوده است. پس از پایگاه CAB در حوزه علوم کشاورزی، پایگاه Compendex در حوزه فنی و مهندسی با ۱۱/۱۱ درصد بیشترین تولیدات را دارد و پس از آن پایگاه LISA با ۷/۹۴ درصد و سپس پایگاه AIP با ۴/۷۶ درصد قرار می‌گیرند. میزان تولیدات در پایگاه علوم انسانی Econlit برابر ۳/۱۷ درصد در دو پایگاه Computer Source و ACS مشترکاً ۲/۳۸ در آخرین پایگاه یعنی Sport Discus فقط ۱/۵۹ تولید علمی وجود داشت. به لحاظ زبانی نشر، بیشترین تولیدات علمی بین‌المللی (۸۸/۸۹) درصد به زبان انگلیسی بوده است و پس از آن به زبان فارسی با ۱۱/۱۱ درصد قرار می‌گیرد.

پیشنهاد‌های پژوهش

به منظور ارتقاء وضعیت فعالیت‌های علمی - پژوهشی و بهینه نمودن فرآیند تحقیق و تولید اطلاعات علمی به ویژه در سطح بین‌المللی پیشنهادات ذیل ارائه می‌گردد:

۱. حمایت و تشویق فعالیت‌های علمی - پژوهشی اعضای هیئت علمی که منجر به تولیدات علمی در هر پایگاه تخصصی اعم از استنادی و غیر استنادی می‌شود. در حال حاضر تشویق‌ها تنها متوجه تولیدات نمایه شده در پایگاه‌های استنادی مانند ISI است.
۲. جستجو برای یافتن موانع و مشکلات تحقیق از دیدگاه اعضای هیئت علمی دانشگاه شاهد و تلاش در جهت رفع آن‌ها.
۳. ایجاد تسهیلات لازم برای انجام همکاری‌های علمی و تحقیقاتی مشترک بین اعضای هیئت علمی این دانشگاه و ارتباط آن‌ها با سایر مراکز دانشگاهی و تحقیقاتی در ایران و خارج از کشوری.
۴. ایجاد تسهیلات برای اعضای هیئت علمی به منظور استفاده از فرصت‌های مطالعاتی در خارج از کشور.
۵. اطلاع رسانی در مورد میزان تولیدات علمی اعضای هیئت علمی دانشگاه شاهد به خود اعضا و پژوهشگران در سایر دانشگاه‌های کشور و نیز خارج از کشور از طریق ایجاد سامانه پژوهشی در وب سایت دانشگاه به زبان فارسی و انگلیسی.
۶. پیشنهاد پژوهشگر برای مجلات علمی - پژوهشی و علمی - ترویجی داخل کشور این است که تلاش‌های لازم برای نمایه شدن در پایگاه‌های تخصصی بین‌المللی به عمل آورند تا تولیدات ایرانیان در سطح بین‌المللی منعکس شود.
۷. حمایت از مسافرت‌های علمی خارجی و شرکت در سمینارها با برنامه‌ریزی دقیق و هدف دار برای اعضای هیئت علمی دانشگاه شاهد؛

زیرا این مسافرت‌ها مزایایی همچون آشنایی با افراد صاحب نام و محیط‌های علمی جدید را به همراه دارد و می‌تواند در افزایش تولید علمی اعضای هیئت علمی و نیز همکاری‌های جدید علمی موثر باشد.

پی‌نوشت‌ها

^۱ برگرفته از طرح پژوهشی با همین عنوان که با حمایت مالی دانشگاه شاهد در چارچوب نظام پژوهانه انجام شده است.

2. Tonta & Ilhan

3. Lee

4. King

5. Ingwersen and Jacobs

6. Wilson and Markusova

منابع

- آبام، زویا (۱۳۸۳). بررسی وضعیت تولید اطلاعات علمی توسط اعضای هیات علمی دانشگاه شهید چمران اهواز. پایان نامه کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع رسانی. دانشگاه شهید چمران اهواز، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی.
- بیگللو، محمد حسین (۱۳۷۵). مطالعه وضعیت تولید اطلاعات علمی اعضای هیات علمی دانشکده علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی تبریز طی سال‌های ۶۷-۷۴. پایان نامه کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع رسانی، دانشگاه تربیت مدرس، دانشکده علوم انسانی.
- رضوی، علی اصغر (۱۳۷۹). بررسی وضعیت تولید اطلاعات علمی اعضای هیات علمی دانشکده علوم انسانی دانشگاه تربیت مدرس ۱۳۷۲-۱۳۷۷. پایان نامه کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع رسانی، دانشگاه تربیت مدرس، دانشکده علوم انسانی.
- سامانیان، مصیب (۱۳۷۹). بررسی وضعیت کمی تولید اطلاعات علمی اعضای هیات علمی دانشگاه آزاد اسلامی. فصلنامه کتاب، ۱۳(۲)، ۵۵-۷۲.
- صراف زاده، مریم (۱۳۷۷). بررسی سهم ایران در تحقیقات کشاورزی جهان: سنجش کتابشناختی بانک‌های CAB، AGRIS، AGRICOLA از ابتدا تا سال ۱۹۹۷. فصلنامه کتاب، ۱۰(۲)، ۶۹-۸۸.
- فروغی، فیض الله و خرازی، هادی (۱۳۸۴). وضعیت تولید اطلاعات علمی اعضای هیات علمی دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه. مجله ایرانی آموزش در علوم پزشکی، ۲۵(۲)، ۱۸۱-۱۸۷.
- قمصری، فاطمه و جهان نما، محمدرضا (۱۳۸۶). بررسی وضعیت تولیدات علمی پژوهشگران پژوهشکده مهندسی در سال‌های ۱۳۷۰-۱۳۸۴. فصلنامه کتابداری و اطلاع رسانی، ۳۸، ۱۰(۲).

عصاره، فریده و ویلسون، کنسپسیون، اس (۱۳۸۴). انتشارات علمی ایرانیان: مشارکت، رشد و توسعه از ۱۹۸۵-۱۹۹۹. ترجمه آتوسا کوچک. فصلنامه کتاب. ۶۲(۲)، ۱۳۱-۱۴۴.

گنجی، علیرضا و آزاد، اسدالله (۱۳۸۴). مطالعه وضعیت تولید اطلاعات علمی اعضای هیئت علمی دانشگاه فردوسی مشهد. فصلنامه کتابداری و اطلاع رسانی ۲۹، ۸(۱).

مزینانی، علی (۱۳۸۰). بررسی وضعیت مصرف و تولید اطلاعات علمی از جانب اعضای هیأت علمی آموزشی کشور. رهیافت، ۲۵(۳)، ۱۹۶-۲۱۰.

مهراد، جعفر؛ زاهدانی، مریم (۱۳۸۰). بررسی کمی تولید اطلاعات علمی اعضای هیأت علمی دانشگاه شیراز طی سالهای ۱۳۶۹-۱۳۷۸. فصلنامه کتابداری و اطلاع رسانی، ۴(۲)، ۲۷-۵۰.

مهراد، جعفر و دیانی، محمد حسین (۱۳۸۴). ارزیابی علم و فناوری در جمهوری اسلامی ایران: اولین ارزیابی خرد دانشگاهها، مراکز تحقیقاتی و موسسات پژوهشی دولتی، ۱۳۸۱، تهران: شورای عالی انقلاب فرهنگی، هیئت نظارت و ارزیابی فرهنگی و علمی.

- Lee, C.K. (2003). A Scientometric Study of the Research Performance of the Institute of Molecular and Cell Biology in Singapore. *Scientometrics*, 56 (1) :92-110.
- Ingwersen, P., & Jacobs, D. (2004). South Africa Research in Selected Scientific Areas: Status 1981-2000. *Scientometrics*, 59 (3) :405-423.
- King, D.A. (2004). The Science Impact of Nations: What Different Countries get for their Research Spending. *Nature*, 15 (430) :311-315.
- Tonta, Y., & Iihan, M. (2002). Contribution of Hacettepe University Faculty of Medicine to the World's Biomedical Literature (1988-1997). *Scientometrics*, 55 (1) : 123-136.
- Wilson, C. S., & Markusova, V.A. (2004). Changes in the Scientific output of Russia from 1980 to 2000, as reflected in the Science Citation.